

BOEKZAAL
DER
GELEERDE WERELD,
EN
TIJDSCHRIFT
VOOR DE
PROTESTANTSCHER KERKEN,
IN HET
KONINGRIJK DER NEDERLANDEN;
Voor JANUARIJ 1825.

*De Boekzaal
 der Protestantsche
 Kerken in het
 Koninkrijk der Nederlanden.*

Te AMSTERDAM, bij
DE ERVEN D. ONDER DE LINDEN EN ZOON,
 op den Singel, tusſchen den Blaauwburgwal en
 de Bergſtraat, N°. 320.
M D C C C X V.

De Prijs is 6 Stuivers

ruiker, 60 000 vaatjes rum, en twintig millioenen
ponden koffij voort.

Jamaïka bevat 2.724.262 morgen lands, waaraan ruim één millioen op de volgende wijze be-
bouwde zijn: met suikerriet 639.000, tot perken
voor het vee worden 280.000 gebezigd, en ter
replanting met koffij, spaansche peper, boomwol
enz. 181.000.

Het getal der blanken bedraagt omtrent 35.000
mensen, en ruim zoo veel vrije menschen van de
kleur, wonen op dit eiland.

DE EENHOORN.

In de laatste berigten, van den moedigen en
vermoedigen Duitschen Reiziger, EDUARD RUP-
PERT, uit *Ambakot*, den 3den Mei 1824, aan den
Baron VON ZACH gezonden, vinden wij op nieuw
op het wedervinden, van het onder de sa-
lachtrige Dieren der oudheid getelde *Eenhoorn* (*Monoceros*, *Licorne*), van het welk nog onlangs
Heer FREDERIK CUVIER, in het *Dictionnaire des
Sciences Naturelles*, Vol. 26. bl. 274. betuigd
heeft.

ARISTOTELES, PLINIUS, en JULIANUS geloofden
in het bestaan van den *Eenhoorn*, van het welk
als een, in *Indië* en *Afrika*, levend Dier spre-
ken, zonder het zelve echter gezien te hebben.
In dertien dien tijd zijn talrijke werken geschreven,
om te bewijzen, dat dit beest waarlijk bestaat.
De ongunstige uitslag dezer pogingen, heeft even-
wel het ongeloof slechts vermeerderd, en tot
dier toe berust in der daad ook alles, wat op het
bestaan van den *Eenhoorn* betrekking heeft, slechts
in duistere opgaven, gebrekkige waarnemingen
en gewaagde vermoedens. In de Woordenboeken
van de Natuurkunde, mag onzes bedunkens, neven
zoo

zoo min van dit Dier gesproken worden, als van de *Centauren* en *Hippogrijphen*. Wij bepalen ons dus niet te berigten, dat de *Eenhoorn* in de gedaante van een Paard, of groote Mahilope wordt afgebeeld, dat midden op het voorhoofd, een lang, regt en spits boorn, als een sterk en gevaarlijk wapen, draagt."

De Heer RUPPEL, meldt nu den Vrijheer van ZACH het volgende:

"Een Slaaf, uit den omtrek van *Koltagi*, heeft mij uit eigene beweging verhaalt, dat er in zijn land een dier bestond, zoo groot als een Koe, dat de ranke gedaante eener gazelle had, welker huid, met korte geelachtige roode haren bezet was, en eene witte streep over voorhoofd en neus had; dat het manlijk dier op het voorhoofd, een lang regt boorn droeg, die het vrouwelijke echter miste, en eindelijk, dat de inboorlingen het *Nilukma* noemden."

"Het verhaal van dezen Slaaf, komt mij als volkomen geloofwaardig voor, ook werd hij niet over het bestaan van den *Eenhoorn* ondervraagd. Dezelfde Slaaf heeft mij eene zeer nauwkeurige beschrijving der *Gambia Gans* gegeven, die in zijn land zeer gemeen was."

De Heer von ZACH, richtte het der moeite waardig, de volgende kritische opgave der overleveringen, betreffende den *Eenhoorn*, te geven.

"CTESIUS, een Grieksch Geschiedschrijver en Arts, die vierhonderd jaren voor CHRISTUS geboorte leefde, en van wien ARISTOTELAS spreekt, is, volgens de getuigenis van PLINIUS, de eerste die de Geschiedenis van den *Eenhoorn* geleverd heeft. PHILOSTRATES, heeft dezelve naderhand verder opgesierd, en PLINIUS, die alles zamenraapte, spreekt van hetzelfde in zijn 8ste Boek, Hoofdstuk 21, op de getuigenis van Reizigers, die uit verre landen kwamen. AELIANUS, een even

en ligtgeloovig Verhaler als PLINIUS, meldt ins-
lijks van dit beest, in het 16de Boek, Hoofd-
stuk 20, en in het 17de Boek, Hoofdstuk 46."

„Er zijn vele Natuurkundigen, die in latere tij-
den van den *Eenhoorn* spreken, zij hebben ech-
ter meestal elkanderen slechts nageschreven. De
reisbeschrijvers behoorden vooral gehoord te
worden, maar het is bekend, dat het grootste
deelte van hen oogen heeft, die beter tot
onderscheiden dienen. Ieder hun-
ner, wil gaarne iets buitengewoons gezien heb-
ben, en het wonderbare heeft eene eigene be-
oorlijkheid."

„Onder de Schrijvers, die het bepaaldst over
den *Eenhoorn* spreken, mag men OLAVUS WORMIUS
aangefschikken. Hij berigt, dat in 1652 FRANS MAR-
TENS, een Afrikaan uit *Ethiopie*, en Afgezant
van den Koning van *Congo*, aan het Deensche Hof,
tegenwoordigheid van den Koning en vele
Overheden, van dit dier verhaalde, dat de Afri-
kaan *Tore Bina*, dat is, gehoornd dier noemen,
van het welk vermoed wordt, dat het 't Land-
Eenhoorn zij, dat in *Nigritie*, in de woestijn van
Senegal leeft. Hij schilderde het naar zijne gedaante
als grootte, als gelijkende naar een middelmatig
Paard, van eene graauwe kleur, als een Ezel,
met een zwarte streep over den ganschen rug,
en een hoorn midden op het voorhoofd, van drie
duim lang, dat wil zeggen: driemaal twaalf vin-
ten lang. Het mannetje heeft alleen dit hoorn.
Dit beest loopt zoo snel, dat het niet ligt levend
gevangen worden, maar of door pijlen ge-
dood, of in de woestijn dood gevonden wordt.
Gezant beloofde aan Koning FREDERIK III,
het vel en hoorn van dit dier te zullen zenden.
Hij echter zijne belofte heeft gehouden, is
dit bekend."

„In de door den Abt EUSEBE RENANDOT, ver-
teld."

taalde, en zeldzaam voorkomende *Anciennes relations des Indes et de la Chine de deux voyageurs muhametans* enz. wordt het volgende verhaald: In de Staten van den Indischen Koning RAMBI vindt men het beroemde *Carcandan* of *Eenhoorn*, dat één hoorn op het voorhoofd heeft, met eene ronde plek, het gansche hoorn is zwart, behalve de voornoemde plek, die wit is."

"De Eenhoorn is veel kleiner dan de Olijfant, van den hals tot de voeten, zweemt het veel naar den Buffel, het overtreft in sterkte echter alle andere Dieren. Het heeft ongespletene klauwen aan de voorpoten, die uit één stuk tot aan de schouderen bestaan. De Olijfant vlugt voor den Eenhoorn, zijn gebrul gelijkt veel naar dat van den Stier, en heeft iets van het geschreeuw des Kameels, het eten van deszelfs vleesch is niet verboden, wij hebben het ook geproefd."

"Een ander ooggetuige, die verzekert den Eenhoorn zelve gezien te hebben, is LODEWIJK DE BARTHEMA. In het *Itinerario di Ludovico de Bartehena Bolognese (Venezia 1517)* houdt hij staande, in *Mekka* twee levende Eenhoorns gevonden te hebben, die hij ook beschrijft, en van welke beschrijving Doctor SPARMAN, die aan het bestaan van den Eenhoorn geloofte, in zijne reis naar de *Kaap de Goede Hoop* melding maakt. De Ridder BRUCE echter, die zich lang in *Abijsinie* ophield, is van een tegenovergesteld gevoelen, en berispt SPARMAN, om dat deze eenig gewigt hecht aan het verhaal van eenen Hollandschen Volkplanter, die op den muur eener rots in het land der boschmannen, eene afbeelding van den Eenhoorn zegt gevonden te hebben."

"De beroemde natuurkundige PALLAS, helt echter weder over tot het gevoelen van SPARMAN. Hij schrijft toch aan denzelfden: wat de Eenhoornen

uw

uw vermoeden betreft, zoo kan hetzelfde ligt in de binnenste deelen van *Afrika* bestaan. Ik was lang overtuigd, dat de verhalen der ouden van den Eenhoorn geenzins ongegrond zijn, maar mogelijk door de eenhoornige Antilopen veroorzaakt wierden, of dat Europefche reizigers, die in vroegeren tijd het binnenste van *Afrika* bezochten, deze ons thans onbekende foort van dieren met eenen hoorn gekend hebben."

"Zou dan het vreesfelijke, ontembare en door de sterkte van zijnen hoorn gevaarlijk dier eindelijk in eenen wilden, fchuwen, vreesachtigen Antilooop veranderen? De *Nilukma*, welken de slaaf van *Koldavi* den heer RUPPEL beschreven heeft, behoort waarfchijnlijk tot de familie der Antilopen. Is het mogelijk ook de *Cudu* (*Antilope Oreas*)? Maar het hoorn van deze Antilope is zwart, en boven eenigzins gekromd, gelijk de afbeelding bij *Pallas* toont."

"Eene andere getuigenis voor het bestaan van den Eenhoorn, vinden wij, in het Magazijn der *Phyfica* 1796 van Profesfor VOIGT, waar de vertaling van een hollandsch, aan de *Kaap* den 8ften April 1791 opgefteld, en door den Heer CLOETZ onderteekend, protocol wordt medegedeeld, in hetwelk bevestigd wordt, dat 16 dagreizens van *Cambabo*, en 30 dagreizens van de *Kaap*, een Eenhoorn, in gefalte gelijk aan een paard, gedood was, met de bijvoeging, dat men, in het land der boschjesmannen de figuur van dit dier, dikwijls in de roffen gehouwen vindt."

"Wat de Engelsche Kapitein SAMUEL TURNER, in zijne reis naar *Thibet*, van een paard met een hoorn op het voorhoofd verhaalt, dat de *Raja Daeb* verzekerde in zijn ftal te bezitten, dat de Engelschen echter, niettegenftaande hun dringend verzoek, niet zien mogten, doet vermoeden, dat deze *Raja* geen geloofwaardig getuige is.

In.

Intusschen verzekert de Majoor LETTAR, in het binnenste van *Thibet*, Eenhoorns gezien te hebben, en onlangs werd in een berigt van het Aziatische gezelschap van *Calcutta* gemeld: dat de Luitenant G. H. ROBINSON, het Museum het hoorn van een dier uit *Thibet* had geschonken, dat in een bosch, in eene noordwestelijke rigting van *Degarela*, omtrent twee dagreizens van deze plaats, gevonden was. Het werd uit *Nipa* te *Calcuta* gebragt, benevens eene ruwe teekening van het beest, dat als Eenhoorn afgebeeld is. Aanmerkenswaardig is het, dat dit dier juist in dien oord gevonden werd, dat de Majoor LETTAR als het vaderland van den Eenhoorn opgeeft. Een lid van het gezelschap, de Heer WALLICH, vermoedt, dat dit beest tot de soort der Antilopen behoort."

De Fransche Natuurkundige, de Heer AMOUREUX, in *Montpellier*, behandelt de geschiedenis van den Eenhoorn, in een klein stuk in 1818 verschenen, als een verdichtsel. (1)

Het is bekend, dat in de heilige schriften dikwijls van Eenhoorns gesproken wordt, maar om dit belangrijk gezag te doen gelden, moest bewezen worden, dat in deze plaatsen wezenlijk van den Eenhoorn wordt gesproken, hetwelk echter zeer twijfelachtig is. Het Hebreewsche woord *Reem*, kan in de grondtaal zeer goed eene soort van wilde osen met twee hoornen beteekenen; men heeft hetzelfde wel in onze vertaling door Eenhoorn overgezet, de Vulgata echter vertaalt het somtijds door *Renoceros*, zie bij voorbeeld *Job XXXIX: 9, 10*. Ook de kerkvader HIERONIMUS was van gedachten, dat het dier

(1) Behalve het *Hierozoicon* van s. BOCHART, L. III. C. 27. p. 948. en SCHEUCHZER, D. III. St. II. bl. 1019. — *Bijbel der Natuur*, verdient vergel. te worden MICHAËLIS in zijn *Suppl. ad Lex. Hebr.* op het woord 𐤓𐤍. *De Red.*

en de hoornen, van welke bij JOB, in de *Salmen* en door JESAIAS gesproken wordt, de Re-
tereros beteekent."

Hierbij moet men niet vergeten aantemerken,
, als in de Heilige Schrift van *hoornen* wordt
proken, dit, overeenkomstig den geest der
sterfche taal, dikwijls slechts beeldrijk of me-
horisch geschiedt. Over het algemeen spelen
hoornen in de oudheid eene groote rol, als
roglijphen van magt, wijsheid en heerschappij.
ZES wordt met hoornen afgebeeld. De Heiden-
e Volken gaven hunnen Goden, den JUPITER
MON, DE ISIS, DEN OSIRIS, de Godin TELLUS, DE
MAMMOSA, PAN, den God der Tuinen, de Bosch-
en, Faunen, Satijrs, Duivelen, enz. hoornen.
Bijna alle uitleggers van den Bijbel hebben over
Eenhoorn geschreven, zonder deze betwiste
k veel licht bijtezetten. DOM: CALMET geeft ons
er anderen, in zijn groot Bijbelsch Woordenboek,
onlangs in het Engelsch vertaald is, een groot
kel over den Eenhoorn. De geleerde BENE-
rjN verhaalt onder anderen, in de Archiven
het huis Lotharingen gevonden te hebben,
, tegen het einde der 16de eeuw, onder de
ering van Hertog KAREL, een Eenhoorn voor
p,000 gekocht is! Wat echter van dit kostbaar
geworden, of het levend of dood gekocht,
waar het hoorn gebleven is, wordt niet ge-
d. CALMET belijdt evenwel zelf dat de be-
ijvingen, die Natuurkundigen en Schrijvers
dit beest gegeven hebben, gedeeltelijk zoo zott-
ing en buitengewoon zijn, dat deszelfs bestaan
door meer twijfelachtig, dan wel zeker wordt.
et zal dus best zijn de beslissing uit te stellen,
de Heer RUPPEL, of andere reizigers, die de
en, welke als het vaderland der Eenhoorns
den opgegeven, bezocht hebben, ons hierover
ne waarnemingen mededeelen.

an
wordt.
tellen,
die de
corns
ofne
76